

**IFJÚSÁGSZOCIOLÓGIA, IFJÚSÁGKUTATÁS**  
Tematika és irodalomjegyzék  
2026.  
(Szociálpedagógia alapszak levelező tagozat)  
Oktató: Vitál Attila  
[vital.attila@nye.hu](mailto:vital.attila@nye.hu)

|                                           |            |
|-------------------------------------------|------------|
| Tantárgy kódja:                           | BSP1102L   |
| Meghirdetés féléve:                       | 5          |
| Kredit:                                   | 3          |
| Heti kontakt óraszám (előadás+gyakorlat): | -          |
| Félévi követelmény:                       | kollokvium |

**A tantárgy célja:**

A kurzus résztvevői ismerjék meg az egyes nemzedékek szociológiai jellemzőit, az ifjúság változó társadalmi helyzetét, az átmeneti élethelyzetből adódó feszültségeket. Tanulmányozzák az ifjúsági életutak elágazásait, és az egyes utak következményeit. Ismerjék meg a szubkultúra fogalmát, és az egyes ifjúsági szubkultúrák életstílusbeli jellemzőit. A kurzust elvégzők legyenek képesek fiatalok körében szociológiai vizsgálatot megtervezni, a fiatalok bármely közösségével megfelelően kommunikálni. Rendelkezzenek empátiával és toleranciával a nehéz helyzetű, és deviáns fiatalokkal szemben.

**A számonkérés módja:**

A kurzus kollokviummal zárul, formája szóbeli vizsga. A szóbeli vizsga meghatározott témakörökre épülő, kooperatív kiscsoportos feladatmegoldással valósul meg.

**A KURZUS TEMATIKÁJA**

1

**1. ELMÉLETI KERET**

Az ifjúságszociológia tárgya, kérdésfeltevései. Az ifjúságkutatás módszertana - kutatási módszerek. Az ifjúság fogalma, demográfiai és társadalmi jellemzői. A nemzedékek fogalma, klasszifikációja. A nemzedékekre ható politikai-társadalmi-gazdasági és kulturális tényezők. A nemzedékek közötti kapcsolatok. A fiatalok szocializációjának változó jellege. A megváltozott ifjúsági életszakasz jellemzői. Az ifjúság jövőképe. A fiatalok identitásalakulásának sajátosságai

**2. REPRODUKCIÓS MINTÁK, TÁRSADALMI HELYZET**

A gyermekek és fiatalok társadalmi-gazdasági helyzetének sajátosságai – demográfia, család és gyermekvállalás. A posztadoleszcens jelenség. Ifjúsági életutak – elágazásai. Társadalmi tapasztalatok, családi minták reprodukciója. Ifjúság és oktatás. Munkaerőpiaci helyzet, mobilitás.

**3. KULTÚRA, ÉLETMÓD**

A fiatalok életmódmintái. Fiatalok az információs társadalomban. Szabadidő, médiafogyasztás. Ifjúsági szubkultúrák. Ifjúság és politika, vallás, civil és közéleti aktivitás. A globalizáció hatása az ifjúsági mozgalmak kialakulásában és átvételében. A fesztiválok ifjúsága, individualizálódás és új alternatív mozgalmak a fiatalság körében.

**Kötelező irodalom:**

- Nagy Ádám – Tibori Timea (2012): Narratívák hálójában: az ifjúság megismerési és értelmezési kísérletei a rendszerváltástól napjainkig. Negyedszázad – Magyar Ifjúság 2012. 400-434. old.
- Somlai P. (2007): A posztadoleszcens kora. Somlai P. et al. (szerk.) Új ifjúság. Szociológiai tanulmányok a posztadoleszcensekről. Budapest: Napvilág. 9–43. old.

- Murinkó Livia (2023): Az élettársi kapcsolatban élők típusai az új évezredben. Szociológiai Szemle 3. sz. 53-77. old.
- Krémer Balázs – Nyíri Szabolcs – Stadinger Johanna Heléna (2020): Hátrányos előnyök – a fiatalok Munkaerőpiaci helyzete 2020. In: Nagy Ádám (szerk.): A lábjegyzeten is túl. Magyar ifjúságkutatás 2020. Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközpont, Budapest. 83-134. old.
- Mészáros György (2011): Ifjúsági szubkultúrák és „szubkulturális pedagógia” egy iskolai etnográfia fényében. Iskolakultúra 1. sz. 22-38.
- Fekete Mariann (2020): Ifjúsági szabadidőfelhasználás – az utolsó 20 év. In: Nagy Ádám (szerk.): A lábjegyzeten is túl. Magyar ifjúságkutatás 2020. Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközpont, Budapest. 259-290. old.
- Koltói Lilla–Varga Áron (2020): Digitális jelen – fiatalok IKT eszközök és közösségimédia-használata társadalmi háttértényezők és a Covid19 tükrében. In: Nagy Ádám (szerk.): A lábjegyzeten is túl. Magyar ifjúságkutatás 2020. Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközpont, Budapest. 291-329. old.

**Ajánlott irodalom:**

- Steigervald Krisztián (2020): Generációk harca. Partvonal Könyvkiadó, Budapest. 55-151. old
- Vaskovics László (2000): A posztadoleszcencia szociológiai elmélete. Szociológiai Szemle 4. sz. 3-20. old.
- Andorka Rudolf et al (2008): Bevezetés a szociológiába. Második kiadás. 12. fejezet „Kiemelt demográfiai csoportok: nők, idősek, fiatalok és gyermekek.”. Osiris Kiadó, Budapest. 222-240. old.
- Gábor Kálmán (2012): Válogatott ifjúságszociológiai tanulmányok. Belvedere, Szeged
- Jancsák Csaba (2013) Ifjúsági korosztályok korszakváltásban. ÚMK, Budapest
- Tóbiás László (2019) Szakmai életutak az ifjúsági munkában – Bevezetés: ifjúsági munka a rendszerváltás előtt és után. Vol. 6 (2019) No. 1. – Módszertan – Hazai Pálya. DOI: 10.29376/parbeszed/2019/1/8
- Murányi István (szerk.) (2012) Ifjúságszociológiai szöveggyűjtemény. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék, Debrecen
- Mohos Edina – Ponyi László (2020): Az ifjúság szabadidő-felhasználási és kultúrafogyasztási szokásai. Kulturális Szemle 2. szám.
- Schmidt Richárd – Nagy Ádám (2016): A PÁWA – egy mai ifjúsági szubkultúra leírása. Új Pedagógiai Szemle 9-12.
- Elek Tímea (szerk.) (2016) 25 év – Jelentés az ifjúságügyről. Excenter Kutatóközpont, Iuvenis - Ifjúságsszakmai Műhely, Ifjúságsszakmai Együttműködési Tanácskozás, Bp.
- Székely Levente – Szabó Andrea (szerk.) (2016) Magyar ifjúságkutatás 2016 – Ezek a mai fiatalok! Új Nemzedék Központ, Budapest
- Székely Levente (2018) Magyar fiatalok a Kárpát-medencében. Kutatópont kft.; Enigma 2001 Kiadó és Médiaszolgáltató Kft. Magyar Ifjúságkutatás 2016
- Gazsó F.–Laki L. (2004) Fiatalok az újkapitalizmusban. Budapest: Napvilág.
- Gábor K. (2006) Ifjúsági korszakváltás, ifjúsági és politikai kultúra a kelet- és nyugat-európai fiatalok körében. In Gábor K.–Jancsák Cs. (szerk.) Ifjúságszociológia. Szemelvények. Szeged: Belvedere. 351–365.
- Stadler, B. (2004) Sebezhetőség és oktatás. In Gábor K.–Jancsák Cs. (szerk.) Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben. Szeged: Belvedere. 185–206.
- Azzopardi, A. (2004) Szabadidő: kockázati tényezők és a sebezhetőséghez vezető utak. In Gábor K.–Jancsák Cs. (szerk.) Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben. Szeged: Belvedere. 223–239.
- Nagy Á. (2013) Szabadidős tervek és tevékenységek. In Székely L. (szerk.) Magyar ifjúság 2012. Tanulmánykötet. Budapest: Kutatópont
- Buda B. (2009) Plázák és ifjúság. In Demetrovics Zs.–Paksi B.–Düll A. (szerk.) Pláza, ifjúság, életmód. Budapest: L'Harmattan. 13–18.
- Simányi L. (2005) Bevezetés a fogyasztói társadalom elméletébe. Replika, 51–52: 165–195.
- Koković, D. Kultúra, szubkultúra, ellenkultúra. In: Ifjúsági szubkultúrák. Szemelvények. Filozófia Könyvtár.
- Szapu M. (2004) A zene mentén szerveződő mai ifjúsági csoportkultúrák. In Gábor K.–Jancsák Cs. (szerk.) Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben. Szeged: Belvedere. 108–121.

- Pikó B. (szerk.) (2005) A deviáns magatartás szociológiai alapjai és megjelenési formái a modern társadalomban. Szeged: JATE Press.
- Tóth O. (2007) Fiatalok párkapcsolatai történelmi háttérrel. In Somlai P. et al. (szerk.) Új ifjúság. Szociológiai tanulmányok a posztadoleszcensekről. Budapest: Napvilág. 81–110.
- Birinyi M.–Szabó D. (2014) A marginális helyzetben lévő ifjúsági csoportok iskoláztatási esélyei. In Nagy Á.–Székely L. (szerk.) Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012. Budapest: ISZT Alapítvány–Kutatóközpont.
- Arnold P. (2011) A szülői háztól való leválás és a drogfogyasztás vizsgálata. In Bauer B.–Szabó A. (szerk.) Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000–2010. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Fábíán R. (2011) Egészségkarosító magatartások a magyar fiatalok körében. In Bauer B.–Szabó A. (szerk.) Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000–2010. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Székely A.–Susánszky É.–Ádám Sz. (2013) Fiatalok kockázati magatartása. In Székely L. (szerk.) Magyar ifjúság 2012. Tanulmánykötet. Budapest: Kutatópont
- Bogáromi E.–Máder M. P. (2014) Úton az önfoglalkoztatás felé. In Nagy Á.–Székely L. (szerk.) Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012. Budapest: ISZT Alapítvány–Kutatóközpont.
- Fazekas A. (2014) Státuszéhszélés és szabadidő. In Nagy Á.–Székely L. (szerk.) Másodkézből. Magyar Ifjúság 2012. Budapest: ISZT Alapítvány–Kutatóközpont.
- Ságvári B. (2011) A net-generáció törésvonalai. In Bauer B.–Szabó A. (szerk.) Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000–2010. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Bauer B. – Déri A. (2011) Hálózathoz kötődve – Fiatalok online hálói. In Bauer B.–Szabó A. (szerk.) Arctalan (?) nemzedék. Ifjúság 2000–2010. Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Blaskó Zs.–Ligeti A. S.–Sik E. (2014) Magyarok külföldön – Mennyien? Kik? Hol? In Kolosi T.–Tóth I. Gy. (szerk.) Társadalmi Riport 2014. 351–372.
- Mannheim K. (2000) A nemzedékek problémája. In Tudásszociológiai tanulmányok. Budapest: Osiris. 201–254.
- Szalai E. (2011) Koordinátákon kívül. Fiatal felnőttek a mai Magyarországon. Budapest: Új Mandátum.
- Utasi Á. (2013) Kötelékben. Szolidaritás-hálók és közélet. Budapest–Szeged: MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont–Belvedere.

**KOLLOKVIUMI TÉMAKÖRÖK ÉS FELADATOK**  
**Ifjúságszociológia, ifjúságkutatás**  
(Szociálpedagógia alapszak levelező tagozat)

*Témakörök*

1. Az ifjúság fogalomértelmezési törekvései: narratívák az ifjúságkutatásban
2. A nemzedékek fogalma, klasszifikációja. A Veterán, Boomer és az X nemzedékekre ható politikai-társadalmi-gazdasági és kulturális tényezők
3. A nemzedékek fogalma, klasszifikációja. Az Y, Z és Alfa nemzedékekre ható politikai-társadalmi-gazdasági és kulturális tényezők
4. Reprodukciós minták, társadalmi helyzet. A posztadoleszcens jelenség
5. Fiatalok együttélési mintáinak változásai a magyar társadalomban
6. Fiatalok munkaerőpiaci helyzete a mai Magyarországon
7. Az ifjúsági szubkultúrák identitást és életmódot alakító hatásai
8. Fiatalok szabadidős mintázatai
9. Fiatalok az információs társadalomban

*Feladatok (műfaji keretek)*

- a) kutatási terv-koncepció
- b) közpolitikai döntés megalapozását szolgáló háttér tanulmány vezetői összefoglalója
- c) klasszikus egyetemi előadás